

DUMINICA UNIVERSITĂȚII

I A R N A

Pictură de Ghiță

O P T I M I S M

Dinspre zări se ridică munți de nori groși și întunecați, trimițând văilor un huet prevestitor de furtună. Intunerecul își aruncă peste pământ petele lui pline de freamăt rece, — în înalt se presimte o încrâncenare a văzduhului.

Curând, zările se apropic, îngrămădinându-se spre tine, cel singur din câmpie. Intunerecul se încruntă amenințător spre sufletul tău, cutropit de groaza unui cataclism, pentru care nu ai nici o putere de abatere sau de împotrivire. Pământul sub picioare, — chiar el — trepidează, ca și cum, de dedesupt urcă spre scoartă, o diabolică putere de sfărâmare, care va fărâmiți totul în calea ei. Vântul, răscolit de puterile din zări, pornește vrăjmaș, măturând pulberile spre înaltul cerului, — mugind ca mii de fiare flămânde din ocolul Necuratului. Intunerecul e dus, — pornește ploaia, răpăind în pânze neertătoare. Nimeni nu mai crede că prăpădul va trece...

Și totuși... Mugetele încep a slăbi, — ploaia răpăe mai milostivă, — pământul se oprește din tremurul gelatinos, — munții de nori își sparg crestele și se depărtează, — zările se largesc spre alte zări mai depărtate, desfășând văile din strânsoarea lor umedă și înăbușitoare, — o goarele încep să rădă cu fețele spălate și înviorate, spre cerul care, fulgerător, se afundă spre tot mai înaltele văzduhuri, care respiră potolire și surâs... Și, deodată, dinspre hăuri, vine savană frenetică de lumină: soarele, soarele!.. Lumina — ființă vie, prietenoasă și slobie, vine galopând pe centaurul tuturor nădejdlor, — să aducă repede-repede dulcele balsam

al credinței, că viața din nou s'a pogorît pe pământ, — și că „după furtuni, vin, nedesmințit vremuri bune...”

Azi, — noi stăm în preajma unei nefirești desnădejdi, De pretutindenii — nori de plumb — se ridică toate ticăloasele svoane. Pământul sub picioarele noastre, nu-l simțim sigur și neclintit. Dinspre văgăunile demonului desperării, vine spre noi îndemnul spre definitiva isprăvenie a toate cele bune. Gem speluncile de stricăciunea trupului și-a sufletului. Ploae fierbinte, de pucioasă, cade zi de zi pe năcăjitele noastre clipe, înecându-ne respirația nădejdi — și stârpind mugurul credinței. Huesc cuprinderile — cădem în neant...

Și totuși, — undeva, fără putință de îndoială, stă de pază, îngerul cel bun al nostru, care, primind poruncă de la Dumnezeu-Tatăl, va veni cu vestea cea bună: „vă aduc lumina soarelui vieții, curând, curând...”

Neamul acesta al nostru nu și-a mers încă drumul lui spre culmea luminii din urmă... Urcăm abia, spre ea... Colțuros și spinos urcuș, — dar urcuș!.. E încă întuneric în drum, — tălpile ne sângerează, sfâșiate de dinții pietrelor tăioase, — dar cine ar putea spune că nu urcăm?!..

Sufletul nostru simte aceasta, cutrierat de nădejdea cea bună: nu ne va lăsa milostivul Dumnezeu fără ceasul nostru de înălțare, — fără poporul nostru în luminata poiană a desfătărilor cele înalte și îngădnite de El.

Un singur lucru ni se cere, în acest noian al urcării spre țintele din urmă: să credem cu putere în bună-tatea lui Dumnezeu...

T O A M N Ă

Trad. din Esenin de ZAHARIA STANCU

Liniștea a potopit crângurile cu ploi.

Toamna, *iapă* roșie își scarpină coama în foi.

Pe deasupra malurilor rupte ale râului

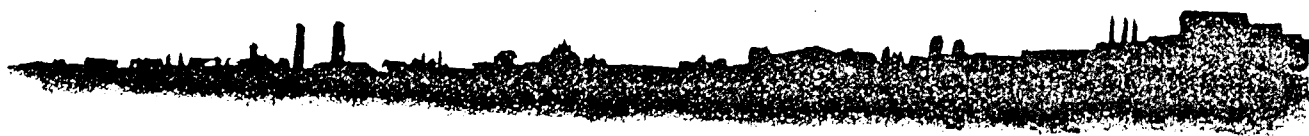
Zăngănitul potcoavelor, clinchetul frâului,

Păsările sânt toate cenușă, cerul nomol.

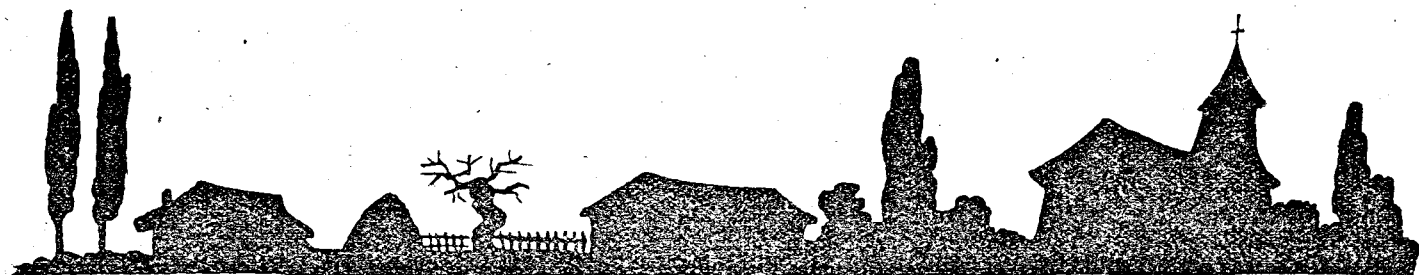
Vântul prin vestejiri calcă domol.

Și pe măceșii roșii sărută mut

Rănile Hristosului nevăzut...

T A I N A

Când am eșit din sala liceului, eram hotărâți: ne dăm drept negustori, de vite. Nu trebuia să afle țărani cu suntem învățători și că umblăm cu propaganda.

Adunarea de la liceu stabilise *ștabul* nostru cultural la Cășlița, pe Prut. Ne dase, în grijă, 30 de sate, pe unde aveam să iernăm și unde poate avea să ne prindă și vara.

Cu tovarășul Andrei Bejenaru pornii pe *strada* Mare a Cahulului spre „hotelul“ unde eram trași: un han, c'o odae mare, pentru toți pasagerii, c'o masă lungă pe care forfotia neconținut samovarul, luminat de-o lampă ce scotea un fum, ca o cahlă. Cum am intrat și ne-am așezat pe scaun, domnu Avrum ne și puse dinainte câte un *stacan* de ceai.

— Domnule Avrum, întreb eu, n'ai putea să-mi spui dumneata îi departe de-aici pân' la Cășlița?

— Cum să nu pot spune, răspuse domnu Avrum scărpinându-se sub bărbie și 'nchizând ochiul stâng, pân' la Cășlița or ci 50 di vrăști. N'or ci mai multe. Vreți să ciți pi mâne la iarmaroc?

— Tocmai, vorbi tovarășul meu Bejenaru am vrea să ne ducem.

În clipa asta ușa se deschise și-un bătrân intră, tropăind din ciubotele mari. Deși era începutul lui Septembrie, purta iernatec veșmânt. Era peste măsură de înalt și de sub cușma rusască eșeau plete albe, la fel cu mustețele groase, rătezate la vârf.

— Iaca și Moșu Vasile Aliman, făcu domnu Avrum, el ar putea să vă spue mai bini cât îi pân' la Cășlița, că-i de-acolo.

Dela început moșneagul ne-a plăcut. Părea un moldovan cum se cade și după îmbrăcăminte arăta gospodar frunțos.

— Bună sara, răspuse Vasile Aliman, apropiindu-se de masa noastră.

Moș Vasile, dumnealor vor să meargă pân' la iarmaroc la Cășlița. Iămuri domnu Avrum. Și-ar vrea să știe cam câți vrăști?

— Pân' la Cășlița? Două poști giumatati.

— Cum am spus și eu, 45 de vrăști.

— Dumneavoastră îiți ci pruteni? urmă moșneagul cercetându-ne cu privirea.

— Da, de peste Prut... Și suntem negustori de vite. Ne-am duce până la Cășlița, dacă s'ar putea.

— Cum să nu să poată, numai că eu, cum însă-rează, plec.

Domnu Avrum se uită la noi, bănuitor. Am înțeles că ar dori să spue că nu-i bine să plece noaptea la drum doi negustori.

Dacă vrei să ne iei până la Cășlița, ți-om plăti, Moșule Vasile.

Moș Vasile Aliman dresе glasul cu-n tușit.

— Mă duc să 'nhăm. Cât privește despre plată, ne-om înțelege noi.

Inoptase. Pelerini de umbre fâlfâiau pe la ferestre. Când ne-am suit în căruța cu roate mari, basarabenească, era întuneric de-abinelea. Ca în fața unor ratoșe, clipociau, unde și unde, câte-un felinar. Eșind la drum, Moș Vasile Aliman îndemnă caii. Era o noapte liniștită, de'nceput de toamnă. Răcoarea își lăcrămase roua care potolise colbul. De pe 'ntinderi veneau adieri de mi-riște arsă.

După două ceasuri de drum, Moș Vasile opri în creștetul unui deal. Coborî și trase caii la ulucul unei fântâni cu cumpănă. După ce adăpă, s'apropie, răzămându-se de coșul căruței.

— Să nu bănuți, eu văd că nici unu din dumneavoastră nu be tiutiun.

— Ba, amândoi suntem fumători răspunsei.

— Așa? Atunci să vede că n'aveți tiutiun? Iaca la mine, să mai găseste de-o *țâharcă* și moșneagul desnodă o legăturică scoasă dintr'un buzunar de la piept. Am întins și noi tabacherele, pofțindu-l.

Nu mai strica *sârnicul*, domnule, c'am eu amnar.

După ce-am tras câteva fumuri, Moș-Vasile prinse vorba:

— Și cam ce-ați dori dumneavoastră să târguiți la noi?

— Asta atârnă de prețuri, răspunde Andrei Bejenaru, Noi mai ales cai am vrea, că pe la noi r zboiul i-o împuținat.

— Îți găsi, cum nu, îți găsi, că pi la noi agiung și de-aceia din Akerman, cum nu li să găsească păreche.

M'am chireit în căruța, pe fân și se vede c'am adormit. Când m'a gionțit prietenul, s'auziau cântece de cucuș. Intram în Cășlița. Era frig. Simțiam apropierea Prutului.

— Moș-Vasile îi opri oleacă și ni-i spune unde-am putea găsi un han ceava să tragem.

— Dumnea-oastră credeți că noi stăm în drum și nu s'o găsi și la noi un loc de mas'?

— Nu vrem să te supărăm, Moș-Vasile, la un ceas c'aista...

— M'ăți supara dacă nu-ți trage la mine, răspunse moșneagul. Iaca am ajuns.

După ce trase 'n ogradă, bătui într'o fereastră și 'ndată străluci o luminică și scrâșni un zăvor.

— Mari-Ivana să deschizi *comnata* cea mare și vezi ceava de-ale gurei, c'avem doi oaspeți.

După ce moșneagul isprăvi *poreatca* în ogradă, intrarăm într'o odăe plină de *războae*, de mere și de busuioc. Păretele dinspre răsărit plin de icoane. Deasupra ferestrei, portretul lui Nicolae al II-lea. Pe cât de voinic era Moș-Vasile, pe atât de mărunțică gospodina. Mătușa Anica umbla repede ca o suveică. Avu grijă de farfuriile cu răcitură și oala cu sarmale încă fierbinți, ceiace dovedia că-și aștepta moșneagul. După sobă Moș Vasile descoperi un *galon* cu vin și ne cinsti.

— Iaca, amu îți lua și v-îți odihni, vorbi, într'un târziu, moșneagul. Că mâne, disdidiminează, trebuie să ciți în iarmaroc.

A doua zi am făcut cunoștința satului și ne-am dus și pe la postul de jandarmi. Cu șeful, om ager la minte. Și pentru el eram niște negustori de vite.

Ne-am dus și prin iarmaroc. Ne-am făcut că târguim, dar mai mult stam de vorbă cu țărani. Li întrebam așa, pe departe ce zic de venirea *românilor*, dacă-s mulțamiți cu legea pământului ș'apoi iar treceam la prețul vitelor pe care trebuia să-l găsim prea ridicat.

Vorbiam cu niște țărani dinspre Leova când apărui și Moș Vasile Aliman.

— Merge — merge ?

— Nu prea merge, Moș Vasile, nu ne 'mpăcăm cu prețul.

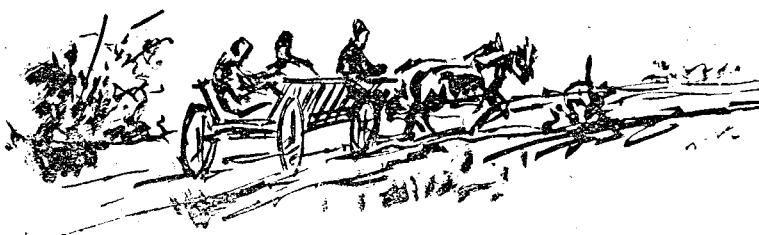
— După vreme, da' or să mai scadă...

Moș Vasile avu bunătatea să ne poftescă la masă. Și'n timpul mâncării, ne-am înțeles să ne primească 'n gazdă.

— Noi o să ne facem treburile cum' om putea, lămuri Bejenaru, vom umbla și prin satele vecine, vom târgui, vom trimite peste Prut, vitele și ne-om odihni tot la dumneata.

— Îți face cum îți socoti și-ți sta cât îți binevoi, răspunse bătrânul.

Iar noi chiar din ziua aceea am și început colinda. Umblam prin sat, stam de vorbă cu oamenii, eșeam la câmp și'n ceasul de odihnă al țărănilor, răstigniți pe-o glugă, sfătuiam.

Ne duceam prin satele megieșe, lipsiam două trei zile și iar ne 'ntorceam. Sărbătorile mergeam la biserică și cântam la strană. Amândoi aveam glas frumos și cântam ca la noi, în

Moldova. Iar în după amezi, stam la sfat, pe prispă, cu țărani. Erau zile frumoase de toamnă și s'adunau rândunelele de plecare. Când, pe sus, se zăria cârligul cocoarelor și s'auzia „cru-cru cru-cru“, ne descoperiam împreună cu gospodarii și făceam sfânta cruce. Iar când au început clăcile, de desfăcut chita noastră. Sub formă de poveste depănam toată istoria neamului nostru. Ștefan cel Mare care-a stăpânit pământul acesta, Ștefan cel Mare și Sfânt care-a câștigat 47 războae și-a zidit 47 biserici era pomenit des. Iar despre Ion Vodă cel Cumplit care-a bătut pe turci lângă Cahul, știau și bătrânii să povestească, mai cu șart ca noi.

De la o vreme ne-am abătut și pe la școală încercând a câștiga dragostea copiilor. Le citiam din Ion Creangă și ei râdeau și nu se mai săturau ascultându-ne.

Toate mergeau bine, numai Moș Vasile Aliman se schimbaseră. Nu mai sta de vorbă cu noi, abia ne răspundea la bună ziua și cu vădită silă ne mai primia în casă. Ba într'o noapte când întorcându-ne târziu dintr'un sat vecin, am bătut în fereastră, când ne-a deschis, ne-a vorbit, cu ciudă: Dumneavoastră mai mult noaptea umblați după cai.

De bună seamă; ne lua drept hoți de cai.

Odată l'am prins jeluindu-se unui sătean: Ce fel de negustori 'or ci, eu nu știu da' văd că de trei săptămâni de când șed la mine, n'au cumpărat o coadă di cal. Tare mă tem să nu cie niște șpionii.

După două zile șeful de post întâlnindu-ne pe drum ne povesti cum Moș Vasile i s'a plâns. Nu ne socotia oameni de treabă. Il rugase să ne ceară *documentele*. Știrea aceasta ne-a mâhnit. Va să zică eram socotiți; hoți de cai, agenți de siguranță sau, și mai rău, spioni.

Asta nu putea să mai meargă.

Ori ne mutăm din casa lui Moș Aliman și părăsiam și satul, ori trebuia descoperit adevărul. La urmă, am rugat pe jandarin că dacă vine moșneagul după răspuns, să-i spue totul.

Am plecat pe Prut în sus, prin sate. Câmpurile se goliseră. Numai bețele de *răsărită* stătea în picioare, ca niște haragi. De peste Prut, din spre Carpați, poposiau răsuffări de toamnă rece.

Ne gândiam la Moș Vasile Aliman și eram mâhniți. Perdusem în el un prieten, un părințe. Poate, ne învinuiam

noi, era mai bine să-i fi spus de la început rostul nostru. N'ajungeau lucrurile aici.

Ne-am întors în Căștița într-o sâmbătă din începutul lui Octombrie. Cu greutate în suflet am intrat în ogradă. N'am ajuns până la prispă și moșneagul ne eși în ușă.

— Da' unde ne-ați fost, domnilor negustori? ne 'ntrebă râzând, tot după cai, hai?

Ėram stingheriți. Nu știam ce să-i răspundem. Am intrat în casă, am eșit și ne-am tolănit la soare pe-o căpiță de fân. Obosiți de drum am adormit în aroma fânului. Răsărise luna când am intrat în casă. Ne-a prins mirarea văzând masa întinsă. Moș Vasile Aliman apărură, în strae nouă, ras proaspăt și vesel.

— Să nu bănuiți c'am pus masa la dumneavoastră. Baba mea o prezătit o zamă și-o plăcintă c'am s'avem și-un *mosafir* la masă.

Musafirul era șeful de post, care veni după ce-a 'noptat.

A fost o masă îmbelșugată și cu băutura prea îndesulătoare. Și dintre toți moșneagul era cel mai vesel. Iar când eși să umple galonul cu vin, șeful ne povești cum moșneagul venise a douaoară să ne reclame și cum el ne dăduse de gol.

— Cum sta la icoane candela aprinsă, așa să stee paharele înaintea dumneavoastră. Mâne e sfânta duminică și așa să cade să cie...

Luna inunda odaia năvălind pe fereastră. Pletele și mustățile bătrânului păreau de lână țigac. Ca 'ntr'o biserică plutia mireazma de busuioc.

După plăcinta cu brânză, vinul sfârâia pe gât.

— Ia'n luați mă rog, ne 'mbia ciocnind, luați și să vă dea Dumnezeu noroc la cai. Și bătrânul închidea un ochi, cu înțeles.

După câteva rânduri de pahare golite, Moș Vasile obloni fereștile. Umplu paharele și se ridică: munte cu creștetul înzepezit.

— Ați căutat dumneavoastră să mă înșelați, da' tot Vasile Aliman îi mai tare. N'am avut mai mare bucurie decât când mi-o spus domnu șaf cine sântei. Să fiți sănătoși și vă mulțămesc de bucuria ce mi-ați adus-o la casă.

„Glasul bătrânului tremura.”

— Am crezut c'am să mor și n'are să știe nime taina din casa mea. Nici chiar Anica. Amu o venit ceasu să mă spovăduesc unor frați de-ai mei.

S'apropie de fereastră și luă din părete portretul Țarului Nicolae.

— Iacă-tă că i s'o împlinit veleatu. Aista îl cunoașteți, îi Niculai ftaroi.

Scoase două cuișoare din ramă și-o desfăcu. Dădu la o parte chipul lui Nicolae II și sub el apărură un cap cu favoriți albe,

— Aista-i Alexandru pervâi...

Dintre toți, mătușa Anica se minuna cum de n'a știut ea ce are în casă.

Moș Vasile scoase și pe Țarul Alexandru I apoi întoarse rama ca să nu putem vedea de mai cuprinde ceva.

— Amu să vă spun ce-mi stă pe inimă. Or ci 45, or' cî 50 de ani de când mi-o încredințat tata comoara aiasta. Nime n'o știut pân' amu ce-i întrinsa. Dumnezeu a vrut ca odată ș'odată să se afle...

Moșneagul tăcu, privindu-ne. În liniștea odăei candela strălucua ca un luceafăr.

— Il cunoașteți? vorbi Moș Vasile îndreptând spre noi portretul.

Trei capete s'au aplecat să-l priviască. În uniformă de cavalerist, Cuza-Vodă parcă zimbăia...

Am rămas de piatră; numai ochii nu mi s'au putut stăpâni...

Moș Vasile Aliman se 'ndreptă spre icoane și-l așeză între sfinți.

— Locul lui i-aici. N'am de ce să-l mai ascund de-acum.

Am sărit și i-am apucat mâna să i-o sărut. Și pe când mă aplecam, am simțit lacrimi picurându-mi pe creștet...

T. Jov.

S C A N T E I A

„Fetițo cu ochi ca mura, vino, vino“.

Și dascălul Mărgărit cântând astfel, coboară prin pădure dela Coslugeni la Brebenei, cu traista într'un băț lustruit și afumat, plină de colaci și prescuri. Nimeni nu era mai fericit decât el, afară de iarba și plantele ce începeau să scoată din pământul acoperit de frunzișul putrezit al toamnei trecute, căpșoare și vârfuri ascuțite de sulifi, voioase, verzi și lustruite, purtând pe chipuri nesfârșita speranță a primăverii care vine cu pași de căprioară sburdalnică. „Și ți-ași da inel de — argint, zău, zău“ cânta dascălul Mărgărit și mai sărea din când în când într'un picior ca un copil, deși era om trecut de treizeci de ani. Cum nu era să fie el fericit oare, când se în-surase deabia de o jumătate de an și lipsise din sat două zile și două nopți, iar acasă îl aștepta cu nerăbdare nevistica lui tânără, frumoasă și iubitoare, cum nu se mai aflau multe în Brebenei.

În fața lui, pe o creangă, două păsărele cu coadă roșie cântau mișcându-și în toate părțile căpșoarele cu ciocuri ca niște ace și ochi de scântei, se ciuguleau pe la urechi, prin rejurul ochilor, pe sub aripă, una pe alta. Dascălul Mărgărit se opri și înăbușindu-și zgomotul pașilor pe druum, se uită la ele, cu capul ridicat, cu gura întredeschisă, zâmbind cu o mulțumire ce venea din adâncul sufletului, iluminându-i toată figura, apoi luă traista

de pe umăr și punând-o pe marginea drumului, se așază și el alături pe un trunchi retezat. Iar păsăruicele se sărutau mereu, fără teamă, în timp ce pe crengi câte un mugure își deschidea ca o minune verde frunzulițele fragede, din cutiuțele unde fuseseră închise ca niște smaralde.

Fericit e omul, care având ochi vede frumusețile lui Dumnezeu, iar urechile lui nu sunt înfundate la glasurile, la gânguritul și la șoaptele veșnic tinere ale vieții, cugeta dascălul Mărgărit, privind împrejur trunchiurile bătrâne ale copacilor, ramurile lor vinete și aincul semn ce-l fac către cerul descoperit, mai înalt și mai larg decât toate lărgimile și înălțimele. Și tocmai când dascălul Mărgărit se afla astfel, cu sufletul îmbătat și vrăjit de cântecul primăverii, risipit prin tot codrul și pe toată fața pământului, din vale, dinspre Brebenei, doi flăcăi urcau dealul spre Coslugeni, de unde se înapoia el acum. Li cunoștea foarte bine pe ei și pe părinții lor și toate neamurile lor, până peste al nouălea. Se avea chiar

prieten cu ei. Unul era Ilie a Vădanei și celălalt Costică a lui Sperietu, amândoi din Brebenei.

— „Bună ziua dascăle Mărgărit“ zice Ilie, „da'ncotro și de unde?“

— „Ia dela slujbă frate. Am fost peste deal la Coslugeni, la biserică și acum mă'ntorc spre casă“.

— „Asta-i tare bine, dascăle Mărgărit. Cu prescuri și colaci și un clondir bun de vin, sau de țuică, face să mai trăiască omul... Și așa zi, hai!“ mai grăi Ilie, luând cuvântul din nou și uitându-se la el cu ochii lui numai puțin întredeschși și tăioși ca niște cioburi de sticlă. „Slujba-i slujbă, casa, casă, nevasta ca o zână. Fericit om ești măi dascăle Mărgărit!. Ai fost născut în ceasul cel bun“.

— „De ce să zic“, răspuse dascălul Mărgărit întimidat și încântat de atâtea laude. „Slavă Domnului fiecare om cu necazurile lui, eu, cel puțin deocamdată, n'am de ce să mă plâng. Dar voi unde mergeți măi voinicilor“ îi întrebă el cu un aer de părinte ocrotitor.

— „Apoi unde să ne ducem, ia la Pădurea lui Baur, tăiem lemne acolo, cu inginerul silvic“.

— „Atunci câștigați parrale? Am auzit că plătește bine“.

— „Așa și așa“.

Între timp dascălul Mărgărit se sculase de pe trunchiu și-și trecuse iar bastonul lui afumat, de care atârna

traista de păr de capră, pe umăr. Iar cei doi flăcăi se tot bălăbăneau pe picioarele îndepărtate unul de altul spre a se sprijini mai bine în deal, pregătindu-se să-și urmeze drumul.

— „Apoi cu bună ziua fraților și muncă plăcută“, zise dascălul Mărgărit, începând să fredoneze iar, în minte, cântecul lui favorit care nu-i mai eșea din cap de două zile. „Fetițo cu ochi ca mura, zăău, zău.“ și se gândea la Ioana, nevastă-sa, văzând-o chiar cu mintea, cum îl aștepta în poartă.

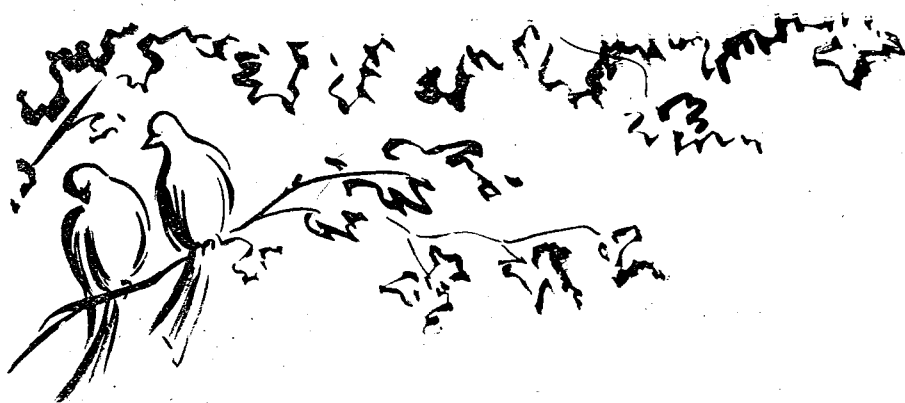
— „Cu sănătate dascăle dragă“ răspuse Ilie a Vădanei. „Hei, un lucru însă ți-ași spune, dacă nu ți-e cu supărare. Eu în locul tău, n'ași lăsa o nevastă cum e Ioana, singură două nopți. Și mai ia seama la notarul Pănuș, că tot timpul cât ai lipsit, a dat târcoale prin fața casei tale. Barem noaptea n'a stat nimeni să-l păzească și să vadă unde a intrat. Așa fiind, cu sănătate și voe bună dascăle Mărgărit“.

El s'a oprit în loc, s'a întors deodată ca de spaimă

spre cel ce vorbise, dar acum cei doi flăcăi începuseră a fluera și urcau dealul prin pădure fără a mai căta spre el.

— „Afurisită-i lumea își zise dascălul Mărgărit. Cine stă să-i asculte bârfelile ei își ea câmpii. Ce scornituri de vorbe proaste”? și porni mai departe tot așa de voios.

În ceață, colo în vale se și vedeau Brebeneii. „Fetițo cu ochi ca mutuura...” începu dascălul dar nu isbuti să-și continue cântecul. Vocea i se înecă, de par'că un nod i s'a pus pe neașteptate în gât. Ciudat lucru își zise el. Nu mai pot să cânt. El totuși de câteva ori, ca să-și curețe și să trezească strunele glasului și dând drumul sunetului pe nas, încercă din nou: „Fetițooo cu ochi ca muraaa”, dar de astă dată mergea și mai prost. Scârțâia ca o roată neunsă și nu eșea nici o melodie, ci numai cuvintele goale și acelea încă se împiedecau unele de altele. „Mare comedie domnule, își zise dascălul Mărgărit, cum adică, să-mi fi pierit vocea așa pe neașteptate?”. Apoi nevenindu-i să creadă, se opri în loc, se sprijini sdravăn pe picioare lăsă traista și bățul lângă drum, umflă pieptul bine, întinse gâtul lui roșu și subțire ca de cocoș golaș și potrivind limba, așa cum îl învățase diaconul Teofil în școala de cântăreți, începu să-l lase pe ușor să se furișeze printre dinții de jos și buza de sus: „Fece...” dar atât isbuti să zică dascălul Mărgărit. „Asta-i mare drăcie, se minună el lovind palmele una de alta. Să știi că locul ăsta e afurisit. Cine stă pe el nu mai poate cânta. El ciuli urechea să-și dea seama și mai bine de adevărul bănelii sale. De sigur dacă era așa, atunci nici păsările nu mai puteau cânta în acest loc. Și ascultă cu mâna pâlnie la ureche. Dar chiar atunci o păsărică, aproape de tot de el, scotea niște sunete fermecătoare, întortochind glasul în fel și chipuri, după pofta inimii. Nu mai înțelegea nimic. Își luă traista din nou și din ce în ce mai aplecat de spată, cobora spre Brebenei. „Am răcit, sau am răgușit din pricina celor două slujbe. Două sărbători să tot cânti într'una, e ceva! Barem dacă vocea nu-l ascultă să fluere își zice el și îndată țugue buzele: „fiu, fiiu...”. Ei, comedie!. Nu

mai avea suflet în el. Șueratul abia se auzea, de par'că era a unuia nemâncat de o săptămână. Gura îi era tot mai seacă și capul greu ca de plumb. Astfel mergând renunță la cântec și cugeta: „A naibii e lumea noastră domnule. Nu-i

stă gândul la alte fapte mai de seamă, ci numai să strice casele oamenilor, răspândind tot felul de vorbe. Ioana și notarul Pănuș! „Ha, ha, ha!”, râse el și deodată constată că nici să rădă nu mai era în stare. „A și nimerit-o mutul de Ilie a Vădanei. Și cum îi dete prin minte! Hm. La urma urmei prea prost n'a brodit-o. Notarul Pănuș de mult căuta prietenia lui.

Dar el nu s'a arătat nici într'un fel, nici că-i place, nici că nu-i place. Altfel are farmecul lui și nu ți se mai urăște, să stai la palavre cu el. Te face într'una să râzi. Și nici băiat urât nu e. Odată când se întorceau de la biserică, într'o Duminică, Ioana a făcut mare haz de snoavele lui. Dar după aceea n'am mai auzit-o vorbind despre el după cât își aminteste.

li răsare așa pe neașteptate în minte proverbul: „ce știe satul nu știe bărbatul” și țupăia de ici colo, se ascundea și iar se iveau de par'că avea poftă să se joace cu el. Dar el îl muștră: „lasă-mă în pace gând afurisit, piron ruginit al necuratului!. Piei din capul meu”. Dascălul își scoase palăria și fără a se opri din mers își făcu de trei ori cruce cu mare evlavie. „Doamne ai grijă de noi păcătoși” se rugă el în șoaptă. Apoi pășind mai hotărât. „Ia te uită frate!. Asta mai e încă una. Când noi suntem pe la treburi, domnul notar se ține după nevestele oamenilor. De aia-i dă statul leafă. Dar și femeile sunt niște poame! Trebuie să te ții numai cu bătaia după ele. Și vorba cealaltă: „mai ușor păzești un cârd de iepuri decât o femeie singură”. Să facă ea una ca asta! Ioana, care se jură mereu pe câte's în cer și pe pământ că numai pe mine mă iubește?! N'ași fi crezut așa ceva în ruptul capului. Și totuși dacă a făcut-o cum s'ar mai putea desface. Să mai trăiască el în casă cu asemenea femeie? Niciodată. „Dragii tatii ochi negri, frumoși, mângăioși, buni, cum v'ați îndurat să vă în-

toarceți dela mine către notarul Pănuș. „El e mai frumos, mai tânăr, mai deștept și serviciul lui e mai boeresc de cât al tău, îi răspundeau ochii Ioanei și-l măsurau de jos în sus plini de sfâșietoare ironie și dispreț. Oh, oh, suflote, suflote! Amar te mai simt sbătându-te în mine”. Și dascălul alerga și găfâia să ajungă mai repede în Brebenei.

* * *

Chiar așa cum bănuia Ioana îl aștepta în poartă și când îl zări, îi eși bucuroasă înainte, vioaie cu pasul ei încordat. I se agăță de braț, se gudură pe lângă el, îl întreba îl mângăia până ce ne mai putând răbda să-i spună și ea o veste zise: „Știi că avem în sat un mort. A răposat notarul Pănuș, săracul!. Păcat de el, că era cumsecade. Zice că l-a găsit pe scaun chiar Vineri seara puțin după ce ai plecat tu. I-a fost răul dela inimă. Se sfârșise cu vre'un ceas înainte.

„Așa”! zise dascălul, de Vineri?“. Apoi răsufală a ușurare, din fundul plămânilor. „Uuff!” zise și fără să știe cum, de inimă bună, dete drumul glasului. Mergea

de astădată nemaipomenit de bine. Ii venise o voce cum nu mai avusese nici odată. Urca în sus și'n jos, popește, dăscălește și lumeste de se oprea lumea de pe drum să-l asculte.

— „Ce o fi având de cântă cu atâta foc“, își zicea Ioana.

Iar el de colo: „Fetișooo, cu ochi ca muraaa, vino, vin” intona cu foc. Și făcând fel de fel de exerciții vocale, se minuna cum i se făcuse glasul la loc, de bucurie. „Săruta-ți-ar badea gura, vino, vin”, continuă el și de astădată duse cântecul până la sfârșit, ca un adevărat artist, încât Ioana rămase cu mâna la gură de uimire și încântare. Apoi mândru îi spuse îmbrățășind-o: „Când treceam adineaori prin pădure îmi pierdusem glasul și îndată ce te-am văzut și te-am auzit vorbind, s'a întors din nou în gâtul meu”.

Iar Ioana nu înțelegea nimic din toate acestea.

Sobrian Hurmuz

INTOARCEREA LUI DON QUICHOTTE

Argintul e sălbatec și cântul blestemat:
Argintul cingătoarei și cântecul de os
Pe care îl sunasem, din corn, când am plecat.
E blestemat argintul, călcâiul viermănos.

Și aurul armurii e trist ca o baladă;
Trist, ca un ev cu turnuri, trist, ca un șoim căzut,
Ca vulturul de soare și sânge de pe scut,
Și'ngenunchat, ca mine, pe-o țandară de spadă.

Deacuma bunăseara că mă vedeți cu toții,
Venit, olog, din cântec, din gând și din genună,
Și'ntors din basmul morii ce'nfrânge Don Chichoții
Și'nvarte cavalerii pe aripi lungi de lună!...

Tu, Sancho, du mârtoaga în grajd. să se desvețe
De-a șchiopăta și astăzi pe stele și vâpăi.
Și vino ca să plângem, în zăe de tristețe,
Că ne-am întors acasă și n'am murit pe cai.

Ia-mi coiful, frânge-mi teaca, descinge-mi zaua largă,
Adună-le grămadă și vin la căpătâi,
Ca să culcăm, sub lacrimi de aur, ca pe-o targă,
Argintul trist ce moare și platoșa dintâi!...

Cu brațul ca o limbă de clopot spart în două,
Cu pieptul supt, să plângem pe vechiul coif lunatec,
Schilozii, visând o moară și-o schilodire nouă!
Și'n fiecare seară, să sărutăm, sălbatec,

Pe brațele dogite, pe mâinile'nstelate,
Luceferii albaștri ai rănilor închise,—
Gemând de desnădejde, când răni întârziate,
Tânjind, se vor închide pe glezne și pe vise.

Rod. Gyv

E M I N E S C U

Scrieri politice într'o nouă ediție

În tipăritura institutului grafic „Scrisul Românesc“ din Craiova, colecția „clasicii români comentați“ de sub îngrijirea profesorului laborios care este d. N. Cartoian — a apărut o ediție nouă de articole politice ale lui Eminescu, colecționate și interpretate de d. D. Murărașu.

Ediția prezentată într'o ținută tehnică occidentală, pune în circulație iarăși paginile vibrante și încă interesante ale ziaristului de elită și combativitate care a fost Mihail Eminescu. Ediția umple așa dar un gol bine simțit. Masa mare a lectorilor are la îndemână din nou, ideologia politico-socială a marelui poet și forța expresivă și violentă de atâtea ori, în care luptătorul dela „Timpul“ și-a cristalizat această ideologie.

Volumul cuprinde o scurtă și mulțumitoare schiță a vieții poetului și o largă și clară dare de seamă a împrejurărilor în care Eminescu își dezvoltă activitatea sa politică. D-l Murărașu ne prezintă situația socială de atunci, apoi colaborarea lui Eminescu la „Federațiunea“ dela Pesta, rostul lui ca redactor la „Curierul de Iași“, flacăra intempestivă și impresionantă care izbucnește în coloanele istovitoare ale „Timpului“ și ultimele pălpăiri dela foile „România liberă“ și „Fântâna Blanduziei“.

Insfârșit d. Murărașu analizează gândirea politică a lui Eminescu, evidențiind încă odată elementul național care a primat continuu în toată acțiunea eminesciană, pasiunea poetului pentru pătura conservatoare formată din boerii autentici și țărănimea curată, activarea lui pentru o dezvoltare organică și o civilizație și cultură proprie, autohtonă. diatriba cruntă contra imitației sterpe și servile, contra liberalismului mărginit și venal, etc. etc.

Toate acestea, pe lângă grafica frumoasă a tipăriturii și pe lângă faptul că, după cum mărturisește însuși comentatorul, articolele au fost reproduse — potrivit cu programul publicației — direct din revistele și ziarele unde au fost publicate întâiași dată de Eminescu și anume: *Federațiunea* (1870), *Convorbiri Literare* (1870 și 1876), *Românul* (1871), *Timpul* (1877 — 1883) — și deci: „revizuirea textelor direct după surse ne-a permis să evităm omisiunile și greșelile strecurate în edițiile anterioare“ — toate acestea deci fac din actualele „Scrieri Politice“ ale lui Eminescu, îngrijite și comentate de d. D. Murărașu, o ediție cu totul utilă și superioară celorlalte ediții.

Totuși, se pare că tragedia cazului Mihail Eminescu nu s'a consumat încă!

Intr'adevăr, pe lângă tragedia *omului* Mihail Eminescu am avut și avem și acum chiar, tragedia *operei* Mihail Eminescu. Atâtea tipărituri necomplete sau profund incorecte, atâtea editori nepregătiți sau grăbiți — au adus numai câștig profitorilor și aproape nici o ediție veritabil critică și demnă de Eminescu. Se va termina odată cu acest sistem nenorocit?. Se va înțelege oare că o ediție

completă, critică și europeană a unui mare scriitor care și-a respectat imens cuvântul și gândul — e un fapt care califică o cultură și un popor?. Sunt semne că și la noi a prins să se sesizeze acest lucru.

Ediția d-lui Murărașu, cu toate calitățile enumerate, nu este însă nici definitivă, nici completă. În nota dela pag. LXVI aflăm următoarele rânduri:

„Ediția noastră urmărind în primul rând un scop cultural și educativ și năzuind să pună în lumină concepția politică conservator-naționalistă în întregime a lui Eminescu, a [reprodus articolele care îndeplinesc această condiție. Multe articole din ediția noastră sunt reproduse acum pentru întâiași dată.

În vederea scopului urmărit, în câteva articole am omis unele pasagii care cuprindeau atacuri și chestiuni prea personale, dând însă indicații în privința omisiunilor“.

Iată așa dar că ediția nu este completă. Oare scopul educativ-cultural nu era atins dacă se publicau toate articolele? Trăm încă sub tirania superstiției că trebuie să învăluim unele idei, că trebuie să gustăm altele numai cu porția, etc. Mai gravă e însă tăierea acelor pasagii „prea personale, prea cu atacuri“. De unde dreptul de a trunchia un text?. De ce nu omitem atunci și din „Scrisoarea III“ și din „Doina“?

Incontestabil, nu toate opiniile și gândurile lui Eminescu sunt juste. Ele se pot discuta sau respinge nu însă suprima. Opera unui creator ne interesează în toată complexitatea și integritatea ei vie și elocventă. Eminescu e prea puternic și prea rupt din noi, ca să nu fie cercetat și respectat în totalitate. A suprima din textul lui ceva — *indiferent de orice scop* — e și o impietate și o eroare științifică, gravă!

Ediția d-lui Murărașu conține aceste greșeli condamnabile. Deasemenea bibliografia lucrărilor în care se găsesc date și analize asupra lui Eminescu ca ziarist și cugetător politic — are lacune. Lipsesc astfel citarea utilă a multor articole de: N. Filipescu, Mircea Florian, C. Rădulescu-Motru, V. C. Vasiliu și Ion Slavici. Tot aici s'ar fi putut plasa și studiul d-lui I. Petrovici „Contribuții la filosofia lui Eminescu“ din Revista de Filosofie No. 3, din Iulie și Septembrie 1930, — studiu de care ne-am ocupat și noi și care aduce interesante lumini în mult desbătuta problemă a contradicției dintre Eminescu poet pesimist și Eminescu ziarist și luptător politic energetic, robust, promovator al ideii de progres și ascendență națională și socială.

Cu aceste rezerve, ediția d-lui Murărașu rămâne un pas înainte în editarea civilizată a operii lui Eminescu,

J. Păunescu-Ulmu.

C R O N I C A

SBUCIUMUL RELIGIOS AL LUI BLOK

În ochii prietenilor săi marele scriitor și poet rus Alexandru Blok avea un fel de nimb-olimpian. Tineretul îl adora. Blok înțelegea această adorare, dar spunea: „Sunt un înger căzut“

La ce se aștepta tineretul de la el, s'a putut vedea după nunta lui care i-a zăpăcit pe toți. Unul dintre cavalerii de onoare, prieten al lui Blok a plecat la mânăstire.

În Blok a luptat și îngerul și demonul și nîi se știe cine a învins.

A crezut Blok în Dumnezeu? Iată întrebarea. El vorbea de Dumnezeu, dar vag. Trecând pe lângă biserica Vvedenskaia își făcea cruce. Acasă aprindea candelă, iar înainte de nuntă s'a spovedit și s'a împărtășit.

Blok n'a fost un teosof. Oculismul însă îl muncea. A fost mereu sub influența teoriilor gnostice și s'a agitat în cercul magiei și al farmecelor.

Îi plăcea culoarea albă, simbolul nevinovăției ai al zăpezilor din stepe.

Într-o vreme însă cade, se prăbușește, rătăcește pe ulițele Petersburgului, trăește vișios în mizerie, se culundă în lumca desfrâului căutând să dovedească că nu e îngăduit să rămâi cast în lumea asta.

Zinaida Hippus într'un articol al ei „Amicul meu din nopțile cu lună“ spune că l-a văzut de multe ori beat pe stradă.

„Dama cea frumoasă“ a lui Blok e o taină mincinoasă, o creație amăgitoare a imaginației romantice.

Blok, avea, fără îndoială, o mare chemare dar n'a răspuns ei din cauza temperamentului său. El înfățișează o dureroasă problemă a slăbiciunii sufletului.

Și-a căutat salvarea în poezie. Un creator de artă mare. Dar, n'a avut personalitate.

Era cuprins de o spaimă morală pasivă, din care isvoră un fel de generozitate și onoare.

Filozoful Berdeaiev spune că Blok în slăbiciunea lui a oglindit slăbiciunea sufletului rusesc.

Îndoială, frica, discordarea și pasivitatea în fața efluviului vieții sunt însăși slăbiciunile poporului rus.

Nu există în sufletul rușilor un pivot de oțel care să dea o stabilitate și o forță a apărării.

Blok a murit de foame în timpul revoluției. Înainte de moarte voind să devină ateu, a scris poemul „Cei doisprezece“ în care, fără să-și dea seama, a creat intuitiv o imagine ideală a lui Crist, „invulnerabil, nevăzut, cu roze albe 'n cununat“.

KIOSKUL DE ZIARE

Un Kiosk de ziare la colțuri de trotuar, pe bulevarde și strade vii, în unghiuri sgomotoase de răspântii, este un mic magazin de desfacere a produsului nostru spiritual, librărioara scrisului cotidian și periodic, dugheana în fier, în sticlă sau în lemn a hebdomaderelor, a revistelor de săptămână, a calendarelor și jurnalelor.

Un kiosk de ziare oglindește spiritul și gustul unui popor, setea sufletului său. El arată grija sau indiferența Statului pentru producția scriitoricească a timpului și pentru importul publicațiilor străine.

Vămuim mătasa, parfumurile din Franța, sticlele lui Coty și Guerlin, vămuim postavul, pălăriile și încălțăminte, blănurile și giuvaerurile, mașinile de muncă, ața și acul de cusut, fierul, romul și șampania,

cinante ale desfrâului, propaganda sedișoasă, imagina care corupe, cuvântul seducător care răstoarnă, încurcă și preschimbă, ori care sfărâmă temelia originală a vieții noastre populare, etica și poezia ei.

Un ciorap intră nevinovat în țară ca și flaconul galben de Houbigant care îmbălsămează o rochie sau un iatac de mătasă, dar o pornografie periodică ori un manual de propagandă ascunsă, nu sunt lucruri care să nu treacă prin coridorul de vamă al unui observator cultural. *La vie parisienne* nu poate să intre în Geneva. Orașul Reformei respinge până și titlurile turburătoare ale unei opere de artă. Geneva care cheltuiește o treime din bugetul ei pentru educația copiilor n'a îngăduit titlul acestei piese de spirit și de libertate pariziană: *Une femme dans un lit*. În Geneva austeră până și Gil Blas a fost socotit ca operă imorală.

La noi nu e grijă de cernere a cărții pentru că n'a fost niciodată o preocupare educativă oficială. Sub ochii copiilor vitrina de kiosk și vitrina teatrului cinematografic deschid vișios ilustrațiile lor de desfrâu, și corup.

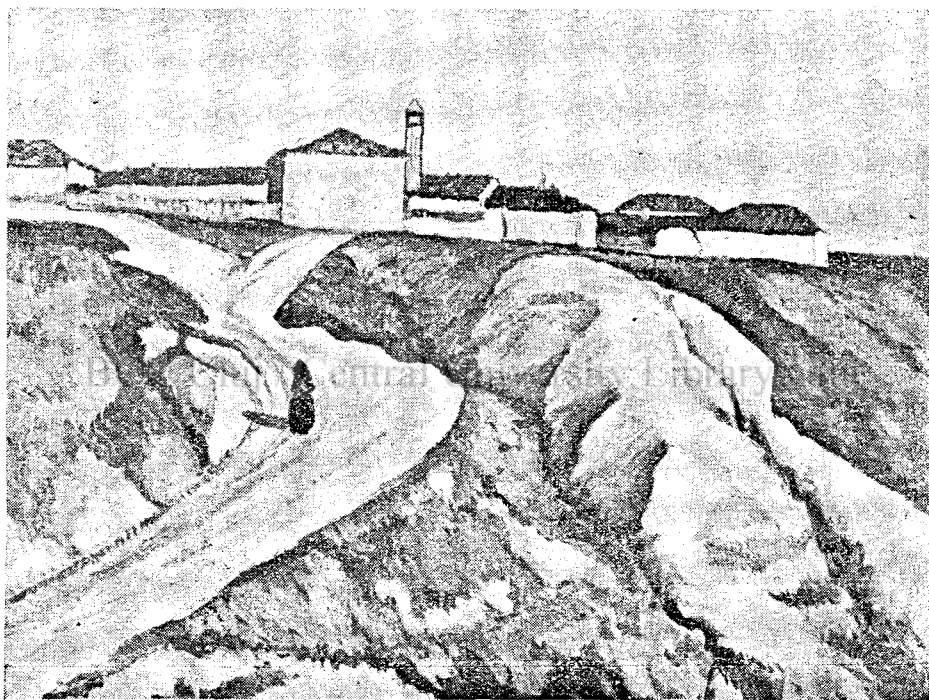
Kioskul de ziare e o vitrină a circulării. Îl închiriază comuna. Nici o clauză contractuală privitoare la publicații. E liber să afișeze și să desfacă orice. Beneficiind de această indiferență municipală, kioskul afișează nuduri și icoane excitante, reviste pornografice, foi revoluționare, toată titulatura străină a tipăriturilor periodice de senzație, afară de publicația decentă și sfioasă a tipografiei românești.

Privind un kiosk de ziare nu știi să determini țara în care acest kiosk s'a închiriat și s'a deschis. Nu știi unde ești. Te uiți în sus și în jos și nu găsești nici o deslușire pentru a preciza în care colț al Europei e așezat acest kiosk al graficei universale.

Iată kioskul din cel mai aglomerat unghi de răspântie al Centrului. Vrei să-l localizezi. Să arăți republica sau regatul în care e așezat. Și citești:

Les annales, Détective, Vu, Police magasin, Cinémonde, Kölnische Industrierte Zeitung, Schweizer Industrierte Zeitung, Stuttgarter Industrierte, Das Rätsel, Wien, La jolie Paris, Bühne, Recorde, Chic de Paris, Die schone Wiener, Trauen Spiegel, Der Hund, Wiener Magazin, Radio Welt, Fantasio, Le rire, Mocca, Je sais tout, Le sourire, Wiener Bild, Le jardin des modes, Film Woche, Lustige Blätter, Modes et travaux etc.

Precizează cetitorule dacă acest kiosk de ziare și reviste e în Bulevardul Academiei din București ori pe peronul unei Stadtbahn din Germania.

Balcic

Pictură de D. Ghiață

mașinile de tracțiune, vămuim cuiul, farfuria, și paharul, vămuim floarea care, în luni când ninge, vine din rozeriile Italiei, vămuim bananele și strugurii portughezi, laptele sterilizat, pastele italiene, și burdufurile roșii cu brânză de Olanda, dar lăsăm fără cercetare și vămuire produsul spiritual al străinătății. — cartea, revista și jurnalul, — cari libere ca aerul și ca microbii epidemiei trec bariera politică a țării și intră în sufletul nostru prin râvna de desfacere a negustorului de librărie sau de kiosk.

Cel ce scrie aceste rânduri de cronică nu este un inamic apocaliptic al produsului intelectual străin. El respinge ori ce piedică în calea cărții bune venită din tiparele gândirii străine; el este pentru cea mai largă primire și desfacere a cărții de edificare și de fericire, dar crede și susține că e necesar un observator al circulației acestui produs spiritual. Prin hârta tipărită vine și cea ce dorim să vină, dar vine ca un bacil epidemic și virusul de descompunere al unui popor, puterile fas-

Revista românească, — fie ea Gândirea, Boabe de grâu, Duminica Universului sau Viața literară — stă ascunsă sub marfa cotidiană a tarabei de kiosk, ca sfioasa Cendrillon. Nu știi de ea pentru că nu o vezi. Kioskarul desface cu grijă și cu gând de câștig pagina cu nudul turburător al vedetei din Bûhne ori din Jolie Paris și ascunde liniștit coperta de artă a Gândirei ori fața decentă a Duminicii Universului.

Epoca noastră este epoca libertinajului și a desfrâului. Cine se gândește la o publicație educativă să se pregătească de pagubă.

Succesul este al tipăriturii cu nuduri, cu picioare excitante și cu guri încheștate în săruări de regie americană. Un kiosk din Centru Capitalei a desfăcut în 3 sau 4 zile, 79 de exemplare cu nuduri, venite peste bariera țării din Berlinul tipăriturilor de depravare.

Statul care ridică cultura la rangul unui drept și-al unei datorii pentru el, dar face din ea punct mort de program, ascultă și privește deopotrivă de pasiv, și indecența ca și suferința cărții.

Avem agenți de urmărire pentru prostituția clandestină, dar n'avem agenți de urmărire pentru pornografia de vitrină cu care sfărâăm efortul educativ al școlii și familiei.

Ce este un kiosk de ziare, fără frâna cenzurii culturale? Să răspundă cetitorii.

Dacă am instituit cenzura filmului care e produs cu risc de milioane în stadio-urile Americii și Germaniei și deci și cu grijă de pătrundere prin bariera cenzurii popoarelor, de ce n'am instituit și un oficiu de cercetare a publicațiilor care vin și un susținut control al tipăriturilor cari se comercializează.

Instituțiile de educație rămân altminteri în stare de permanent faliment.

CURIERUL

■ Direcția Educației îndeamnă și ajută ca în toate satele țării să se înființeze comitete culturale pentru „Cămine de cultură” și pentru „Case” cari să le cuprindă. De o vreme, în unele părți de țară, se săvârșesc minuni. Județul Constanța se mișcă cu sufletul oficialității chiar. Un prefect de acolo e în adevărată slujbă misionară. Într'un an s'au zidit, în acest județ impunătoare case culturale, cu săli de conferințe și de teatru, cu camere pentru dispunere, cu odăi de bibliotecă și muzeu,

Asemenea case s'au ridicat la Caramurat, la Biulbiul, la Pazarlia, la Pantelimon și la Palas.

Vom da deslușiri asupra chipului cum s'au înfăptuit și cum se lucrează în ele.

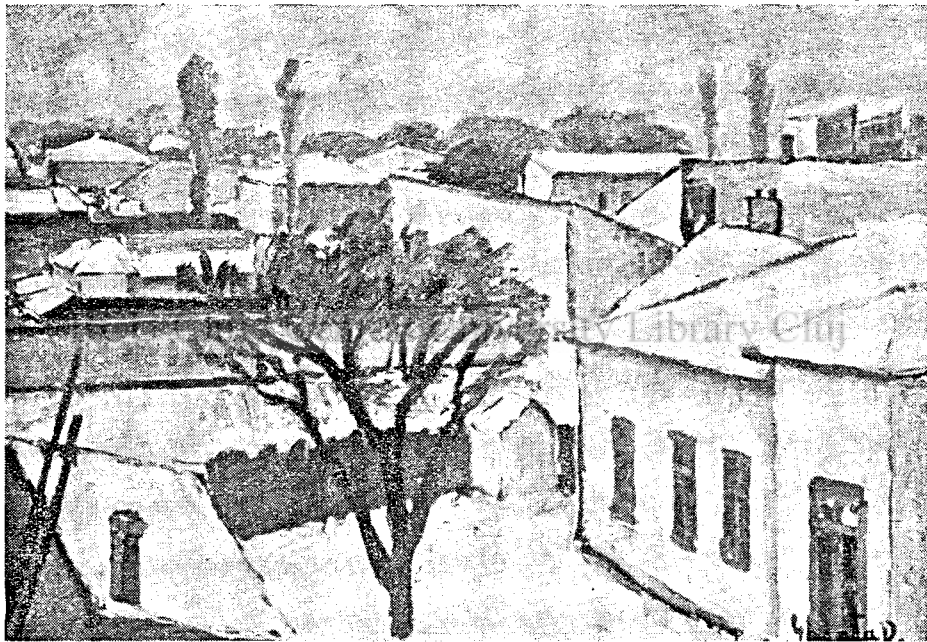
■ Direcția Educației Poporului trimite gratuit chestionarul de folklor și chestionarul de anchetă socială pentru monografiile de comune.

■ Statute model pentru „Cămine culturale” se pot cere dela Direcția Educației Poporului.

■ Academia regală din Belgrad a ales ca membrii ai ei pe Iovan Ducici și Ivan Ciaya. Ducici poet, eseist și diplomat e ministrul Serbiei în Egipt. A trăit, s'a instruit și a scris în Paris.

Ciaya e format intelectual în Franța. S'a născut la Havre și și-a făcut studiile în Paris. El a dat cel dintâi tratat de fiziologie în limba iugoslavă.

■ Autorul cel mai jucat anul trecut la Comedia franceză din Paris a fost tot Molière cu 75 de reprezentații. După el Alfred de Musset cu 70 de reprezentații,

Peisaj nins

Pictură de D. Ghiță

Victor Hugo cu 40, Racine cu 25, Marivaux cu 24, Corneille cu 20 și Beaumarchais cu 11.

■ Federația societăților valone din Belgia organizează peste o lună o gală a folklorului valon: dansuri, cântece, marionete și reconstituiri istorice. Vor lua parte 1000 de artiști și de figuranți. La o astfel de festivitate ar putea să se gândească și România.

■ În unele biserici engleze aparate de radio aduc pe căile aerului marile predici și fragmente de oratorii de la Londra.

■ Ar fi interesantă și la noi pentru autografe o revistă ca aceia din Franța „Manuscrit autographe” care publică scrisori, pagini de proză și poezii de-ale marilor scriitori și poeți francezi.

■ Orașul Metz ridică un monument lui Pilâtre de Rozier, primul aeronaut.

■ „Patria umană” e titlul unei cărți a lui Victor Marguerite, o carte care «nu e o somație revoluționară nici o agresiune contra suveranității statului», o carte în slujba păcii. Ea e menită să pregătească

conștiința umană pentru lupta de pacificare a popoarelor și încorporarea lor într'un stat federativ creștin.

E definită printr'un motto: «Faites l'Europe, sinon vous ferez la guerre».

«Patria umană» e scrisă în vârsta cupătului și a înțelepciunii. Autorul o îndreapă părinților și mamelor cari vor ca copiii lor să crească pentru comuniunea patriilor într'un univers pacific.

■ Recepția lui Pétain la Academia franceză a iluminat războiul cel mare, forța și spiritualitatea franceză. Pétain s'a deslușit ca un filozof militar, — le sage — iar Paul Valéry în răspunsul savant la discursul de recepție al marelui militar, a dat rânduri de istorie și de eternitate:

„Acela care intră în război nu-și poate da seama contra cui ori alături de cine îl va termina. Se angajează într'o mare aventură în contra unor forțe nedeterminate și pentru un timp nelimitat.

Sfârșitul chiar dacă va fi favorabil, el trebuie, după victorie, să împartă avantajele cu toți, supunându-se până și legii celor ce nu au luptat.

De ceiaș poate fi sigur sunt pierderile imense de vieți omești și de bogăție, pe cari trebuie să le indure fără nici o compensație. Oricât ar lua de la inamicul zdrobit nu va acoperi decât o neînsemnată parte din izvoarele secate. Acesta e adevărul, și lui i se adaugă o înfricoșătoare probabilitate: aceia a desordinelor din „ăuntru”.

Acest adevăr asupra războiului impune potolirea popoarelor și pacea.

■ Ambulanța culturală a Educației Poporului e numai un model și expedițiile ei încercări de probă. Societățile culturale și județele trebuie să se lase convinse și să găsească mijloace, ca să ducă mai departe acest început. Unele au și făcut-o. E vorba

în atâtea locuri uitate de crearea, și în toate de învierea vieții culturale la sate. Dacă în fiecare Duminică, sute de ambulanțe ar porni pe tot întinsul țării, ducând cu ele cântecul, alături de leac și cuvântul bun deodată cu încântările proiecțiilor luminoase mișcătoare, România ar câștiga după câțiva timp o altă înfățișare,

în fruntea ambulanțelor cari vor veni, ambulanta Educației Poporului a deschis drumul și merge.

■ În ziua de 25 Martie, regimentul 32 de impunătoare glorie, dă o mare serbare la Ploiești pentru un monument al comemorării vitejiei lui. D-nu Gh. D. Murgu va vorbi atunci despre *Sentimentul patriei*.

■ O Asociație germană de dascăli a invitat într'o excursie educativă pe membrii Asociației noastre învățătoarești. Vor merge în Germania 30 de învățători.

■ Un teatru ambulant se organizează pentru Ateneele de periferie ale Capitalei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj Pictură de D. Ghiță

P I C T O R U L G H I A Ț Ă

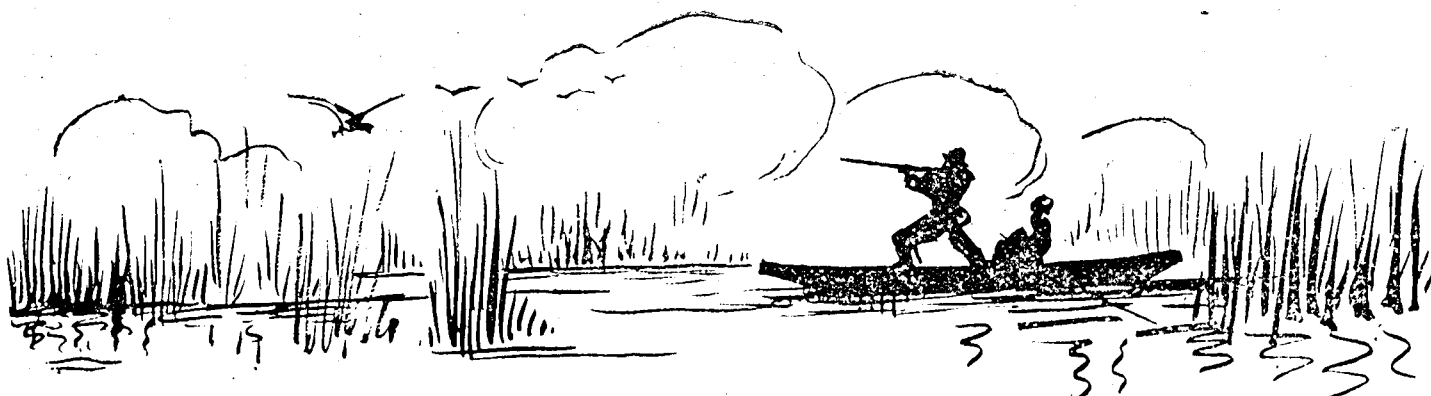
Sânt pictori cari își schimbă fața în așa fel, că abia îi poți recunoaște dela un an la altul. Goana după noutate și variație duce, de cele mai multe ori, în primejdioase hățișuri din cari, cel odată prins, cu greu poate eși. Cine se tot caută fără să se afle, nu are personalitate. Iar un desen, fie chiar perfect, sau o pânză corect colorată, în care însă meșterul n'a imprimat nimic din sine, nu poate fi operă de artă. Alții dibute câtăva vreme și odată ce-și descoperă expresia justă a sensibilității se străduie s'o adâncească și s'o multiplice. Dintre aceștia cei mai unși cu har ajung să se cucerească și să ne cucerească. D-l Ghiță a reușit, aproape dela început,

să se afle și să se singularizeze. Continua folosire a tonurilor sumbre și preferința motivelor lipsite de lumină s'au dovedit a fi, nu căutări efemere, ci expresii firești ale temperamentului său. Și apoi, stăruirea pe un drum care duce mereu printre privesți sărace și crengi înghețate spunea încăodată, că pictorul acesta își cunoaște vibrațiile și că nu caută decât să le intensifice.

Ușurința de mănuire a liniei și stăpânirea valorilor cromatice i-ar fi îngăduit orice experiență, însă simțul său artistic l-a ferit de ispite. Stebele de flori multicolore și frunzișurile exuberante și clocoțitoare nu l-au ademenit. Pictorul Ghiță

și-a consacrat paleta peisagiilor sărace grădinilor cu horbotă de brumă pe crengi privesților largi bătute de vânturi tăioase și uliților umile. Cercetarea unei expoziții a d-lui Ghiță e ca o plimbare, în amurguri vinete și reci, prin livezile fără freamăt ale iernii sau ca lectura, într'o seară umedă de toamnă, a noemelor cu rezonanțe triste și adânci din *Plumbul* lui Bacovia. D-l Ghiță ocupă în plastică locul pe care Bacovia îl are în poezie. Doi singuratici cu artă geamănă, sinceră și sumbră, fără zâmbet și fără lumină.

Zaharia Stancu

T E A T R U

REPERTORIU PERMANENT

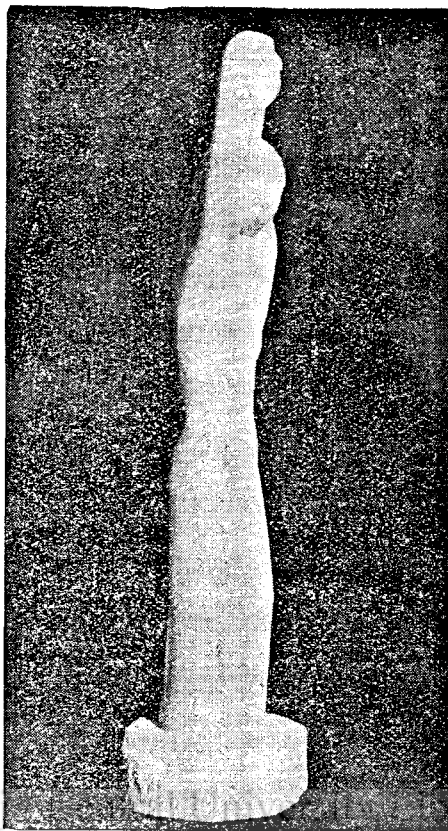
La începutul săptămânii, au căzut fulgi mari de zăpadă. Am avut atunci impresia capriciilor amintirii. Cum se trezește din adâncul uitării un chip? De ce apare în lumina conștiinței, un gând, care poate a fost al tău, sau care a fost al altuia, dar ți-a plăcut atunci și ai fi voit să-l reții, să fie treaz mereu gândul. S'a așternut însă vremea peste el. Și dintr'odată a răsărit. Ca un fulg de zăpadă rătăcit într'o zi târzie de Martie, după o inundație de soare.

Și ce coincidență! Când se involburau sfioși fulgii de zăpadă, ca amintirile, se anunța reluarea pe scena Naționalului, a unor piese mai vechi, pe care nu le-am uitat, fiindcă ne sunt foarte dragi și pe care le-am tot așteptat să fie iar reprezentate. Dar le-am așteptat reprezentarea cu sfiială, — ca nu cumva să fie rău reprezentate, să nu inoveze actorii cine știe ce interpretare, să nu desfacă directorii de scenă o verigă din înlanțuirea ritmului pieselor, așa cum le știm noi, cum le-am văzut, cum le-am citit, cum le-am înțeles.

Directorul Teatrului Național a fost imbiat să reia «Vlaicu Vodă», «Viforul», «Mușcata din fereastră», «O scrisoare perdută», «Cocoșul Negru», «Trandafirii roșii», gândindu-se la necesitatea alcătuirii repertoriului permanent al teatrului.

Bună idee, pios gând, meritorie faptă culturală.

Sunt în tezaurul de producții teatrale românești, piese de înaltă valoare literară

și de impozantă ținută estetică. De sigur mult mai multe ca acestea, pe care le-a adus din nou pe scenă d. Mavrodi. In acestea, scântează veră admirabilă a lui Carageale; cade ca un coviltir de flori de caiși retorică literară a lui Delavrancea; e presărată atmosfera cu flori proaspete în «Mușcata din fereastră»; e ingenioasă complicație teatrală în «Cocoșul negru»; superbă ținută literară în «Vlaicu Vodă» și lirism tinerec în «Trandafirii roșii».

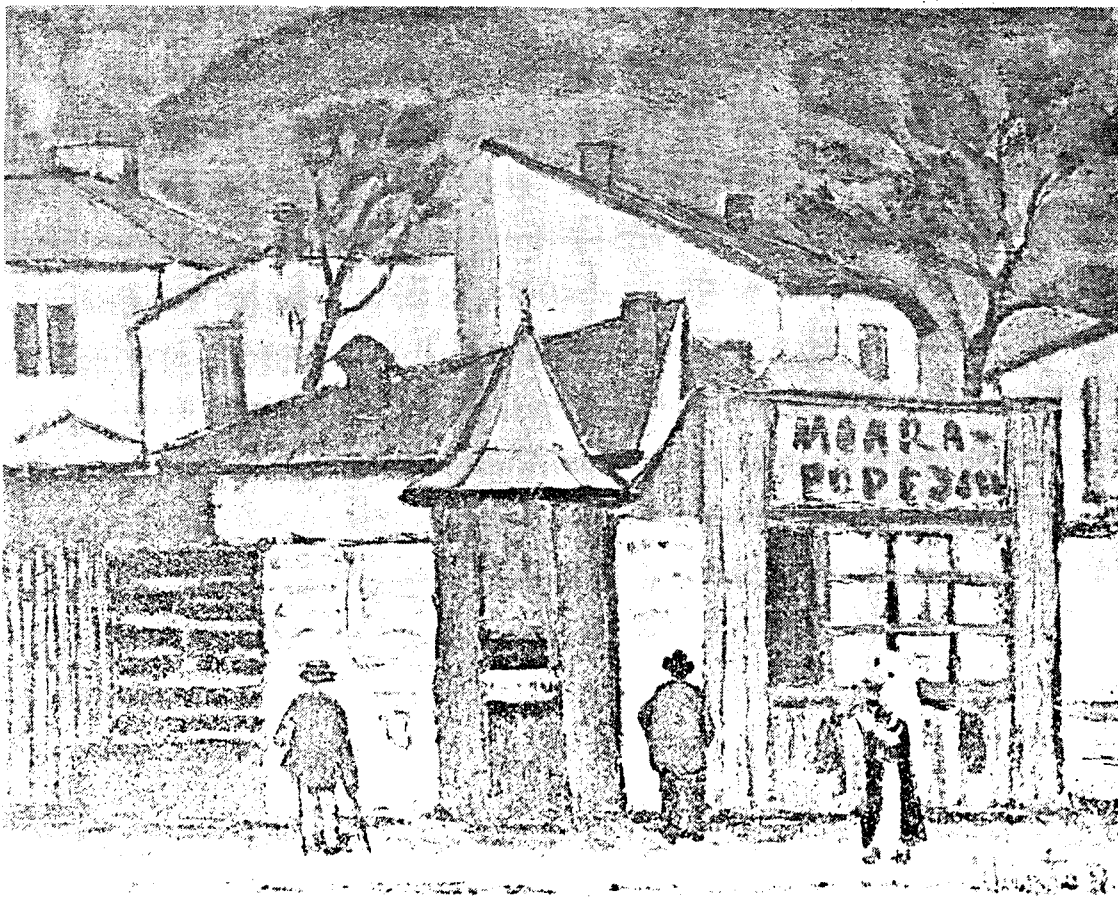
E sigur, că nu s'a dat, în vremea din urmă, atenția ce se cuvenea pieselor românești.

Dacă ar fi fost sporită grija față de repertoriul național și autorii ar fi fost mai sărguincioși și actorii mai respectuoși cu textul și mai puțin originali în bravarea atitudinilor, ar fi fost cu mult mai bine. Dar începutul s'a făcut. Se fixează cu concursul solitudinii publicului repertoriul permanent al Teatrului Național, repertoriu format din tot ceea ce talentul, originalitatea neaoșă și atmosfera etnică au produs mai de seamă.

B. Lecropide

„Danaida“

Sculptură de Mac Constantinescu

Colț din București

Pictură de D. Ghiață

V I T R I N A

CĂRȚI VECHE DESPRE ȚARA NOASTRA

Nicolae Reusner, iuriconsult, consilier imperial al Saxoniei și Senior al Academiei din Jena, s'a născut în Germania în anul 1545, unde a și murit după o viață activă pe tărâmul literilor și al istoriei, în anul 1602. Pe lângă numeroase scrieri de drept și ocazionale, printre care remarcăm o interesantă culegere de relațiuni vechi de călătorii, apărută în 1580, în Elveția; o colecțiune de elogii ale bărbatilor care s'au ilustrat ca scriitori în Germania, Italia, Franța, Grecia, Anglia, Ungaria, apărută în 1587 și însoțită de admirabilele gravuri ale maestrului Tobias Stimmer, *Reusner* a lăsat o foarte interesantă culegere de cuvântări ținute cu ocaziunea războaielor cu turcii de diferiții suverani și personalități ilustre ale timpului.

Această operă: „*Selectissimarum orationum et consultationum de bello Turcico*“ a apărut în 1595 și 1596, la Lipsca, în patru volume în 4°, și cuprinde lucruri interesante relative la războaiele noastre cu turcii până în vremea lui Mihai Viteazul.

Doi ani mai târziu, în 1598, *Reusner* dădu la iveală, la Francfurt, colecțiunea de scrisori: „*Epistolarum Turcicarum avariorum et diversorum autorum*“, în două volume în 4°, care cuprind, de asemenea, interesante pasagii despre rolul nostru în marea și vechea luptă dintre creștinătate și turci.

Dar cea mai interesantă, pentru noi, românii, dintre toate lucrările învățatului german, este fără îndoială, următoarea: „*Rerum memorabilium in Pannonia sub Turcarum Imperatoribus, a capta Constantinopoli usque ad hanc aetatem nostram, bello, militiaq; gestarum*“. Este un volum în 4°, de 8 file nenum., 336 pp. plus indexul, tipărit în 1603 la Francfurt, în editura lui *Claudius Marnius* și *Joan Aubrius*. Exemplarul nostru, al acestei rare edițiuni originale, provine din celebra bibliotecă a contelui *Szechenyi*, dăruită Bibliotecii naționale din Budapesta. Lucrarea a fost editată de *Elie Reusner*, fratele autorului, un an după moartea acestuia, și este dedicată principeului *Johann* al Saxoniei,

Această prețioasă culegere de narațiuni istorice, dintre care unele nu se găsesc de cât aci, a mai avut o edițiune în 1770, care nu e de cât reproducerea, în mediocre condițiuni, a celei originale.

Cartea cuprinde 36 narațiuni istorice ale diferiților autori mai vechi și contemporani

R E R V M
M E M O R A B I L I V M
I N P A N N O N I A S V B T V R -
C A R V M I M P E R A T O R I B V S A C A P T A
C O N S T A N T I N O P O L I V S Q V E A D H A N C
aetatem nostram, bello, militiaq;
gestarum.
E X E G E S E S
S i n e
N A R R A T I O N E S I L L V S T R E S
V A R I O R V M E T D I V E R S O R V M
A V C T O R V M.
R e c e n s e n t e
N I C O L A O R E U S N E R O I V R I S C O N S V L T O
& Comite Palatino Caesareo, Consil. Sax.

Cum Priuilegio Caesareo & Saxonico.

FRANCOFVRTI,
Impensis Claudij Marnij, & haeredum
Ioannis Aubrij.
M. DC. III.

dintre care menționăm pe acelea care privesc, mai direct, țara noastră: „*Despre asediul cetății Temeswar, în anul 1552, povestit de Ioan Sambucus*“; „*Despre asediul orașului Sighet, în anul 1556 de acelaș autor*“; „*Despre războaiele cu turcii la Sighet, de Wolfgang Lazius*“; „*Despre asediul Sighetului în anul 1566, după Ioan Sambucus, Samuel Budinus și Francisc Forgach*“ și în fine, două capitole în care *Reusner* ne reproduce două scrieri despre Mihai Viteazul, de o mare importanță și ale căror edițiuni originale, apărute în 1596 și 1599, sunt de o extremă raritate.

Este vorba de relațiunea rotarului din Cluj, *Iacobinus*; „*Brevis enarratio rerum a Serenissimo Transylvantae Principe Sigismundo. Anno M.D.XCV. gestarum. Authore Joanne Iacobino, notario urbis Claudiopolitanae. Claudiopoli 1596*“, din care nu se mai cunoaște decât un singur exemplar în biblioteca Todoreszku din Budapesta. Este cea mai bună și mai autentică relațiune contemporană de oarece *Iacobinus*, care a însoțit în lupte pe *Sigismund Bathory* a putut vedea lucrurile pe care le povestește

A doua relațiune păstrată în colecțiunea lui *Reusner* este și: „*Brevis et vera descriptio rerum ab illustr. amoliss, et fortiss. militiae contra patriae suae reipubl. cristianae hostes duce ac Dn. Dn. Ion Michaelae, Moldaviae Transalpiniae sive Walachiae Palatino gestarum*“ tipărită de *Balthasar Walter*, silesianul, la Gorlici în 1599, edițiune din care abia se cunosc două exemplare. *Walter*, care a stat la curtea lui Mihai, din Târgoviște, a compus lucrarea sa după un manuscris românesc din 1597, fiind martor ocular al faptelor eroului său venerat.

Papiu Ilarian a tradus în întregime prețioasa relațiune a lui *Balthasar Walter*, în Tezaurul său făcând-o cunoscută istoricilor noștri.

Șincai și *Bălcescu*, ca și mulți alți scriitori streini nu au cunoscut pe *Iacobinus* și pe *Walter* de cât din colecțiunea lui *Reusner*, deși povestirea notarului din Cluj mai fusese editată de *Bongars* (Francfurt: 1600); în „*Syndromus rerum Turcicarum Pannonicarum*“ (Francfurt, 1627) și de *Schwandtner* „*Scriptores Rerum Hung*“, (Viena, 1768). Scrierea lui *Balthasar Walter*, compusă într'un stil foarte greoi, este remarcabilă prin sinceritatea sa. *Gebhard, Hammer, Zinkeisen* și alți istorici au folosit informațiunile ce ea le cuprinde, punând multă bază pe ele.

Este o operă isvorâtă nu numai din admirațiune pentru Mihai ci și din convingerea că se restabilește adevărul; într'adevăr, după 1595 numele eroului român dispăre aproape din relațiunile contimporane și afară de francezii *Thuanus, D'Ambry* și *Baudier*, toți ceilalți istorici atribue lui *Sigismund Bathory* toate isbânzile lui Mihai, care devenise acum, vasalul principeului ungar.

Walter promisese că va continua publicarea evenimentelor și după 1597, lucru însă ce nu l'a făcut. Din mulțimea scriitorilor care au vroit să întunece gloria lui Mihai, cum au fost *Spontoni, Bisselii, Bethlen* și alții, memoriile lui *Walther* și *Iacobinus*, păstrate de *Reusner*, ne apar ca faruri luminoase în întunericul vremilor de hăjenie și ură.

A. Pomesu Gilley

C A R T I Ș I R E V I S T E

Cezar Petrescu. — *Comoara regelui Dromichet. Roman. Editura „Națională” Ciornei. 385 pag. 120 lei.*

A scrie despre o carte a d-lui Cezar Petrescu, e a-ți pune la încercare puterea de sinteză. E atâta viață, e atâta clocot de detalii, sunt atâtea perspective și zări, în cât ar trebui proporțiile unui studiu, pentru a le prinde pe toate în cadrul critic.

Ne vom mărgini a face numai câteva observații.

În acest roman, care este începutul unei trilogii, după cât știm, d. Cezar Petrescu are accentuate preocupări sociale. Dislocările ultimului război, tendințele actuale ale unor noi stratificări sociale, cu inerențele lor cruzimi și nedreptăți, dau romancierului nostru, succulent material pentru lucrările sale.

Neîndoelnic că anul 1916, însemnează o teribilă etapă în viața noastră socială, românească.

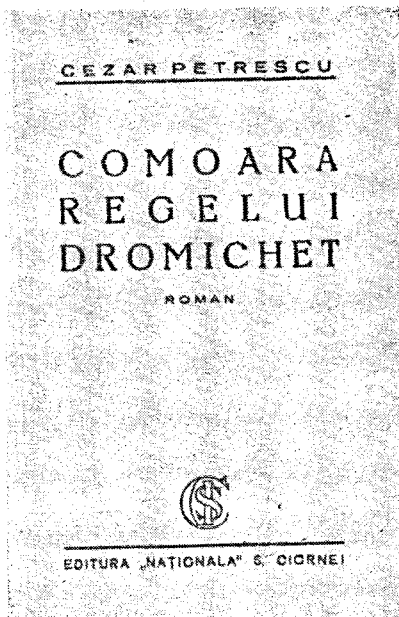
Când clopotele tuturor bisericilor noastre au bătut «în dungă» în noaptea memorabilă a lui 14 August, ele anunțau, pe lângă începutul recuperării idealului nostru național, dar și moartea fără înviere a unor întocmiri sociale românești. Marea proprietate agricolă își începea definitivă agonie. Veniră apoi reformele, votate în focul temerei că ostașii nu vor pleca din nou la ofensiva pregătită în mare măsură, nejustificată, acoperită numai de puțină cunoaștere a sufletului țărănesc. Niciodată, în marea lor majoritate, sătenii noștri nu și-au condiționat plecarea la război, de revendicările pământului, pe care, totuși, ei îl munceau — pentru alții.

Veniră apoi vremile, întru totul echivoce, de după război. Alte vremi, alți oameni, altă mentalitate. De sigur, deocamdată, de proastă calitate. E și firesc să fie așa. O veche întocmire socială, tocmai prin vechimea ei, capătă un așezământ și o nobilitate autenticitate, iar ceace vine proaspăt în locul ei, are, neîndoelnic, pecetea improvizățiunii și a lucrului nesigur, cu anețele lor fatale: lipsă de proporții și ridicolul. Totdeauna «ridicarea noroadelor» se face pe drumul sângeros al crudului ridicol.

Boldur Iloveanu, boer de străveche obârșie, își pierde, cu din voia și nepăsarea lui, pământul ce-i mai rămâne din fatala expropriere, deși în el, așa puțin cât a rămas, are, la fund, «comoara regelui Dromichet», «aurul negru», averea vremii de azi. Boerul e despoiat tocmai de cei puși să-i apere averea: generația nouă, hidra plină de cinism și de neostoită sete. Apar eroii vremii de azi, cavalerii «aurului negru». «Ciocoi vechi și noi» redevin de actualitate.

Rămâne însă unul singur, credincios altei închinări, răzeșul Zaharia Duhu (un admirabil tip în galeria bogată a lucrărilor d-lui Cezar Petrescu). Acesta nu se lasă luat de șuvoiul apelor tulburi ale zilelor de azi. El caută necurmat «comoara regelui Dromichet», — cealaltă... A sufletului... Îndărjit și inebunit, el se împotrivescoul noui mentalități. Firește, toți își bat joc de el: e un nebul, un maniac... Desgustat, dar neînfrânt, el caută mai departe comoara cea minunată. Și... o găsește. Dar tot atunci, își dă seama că descoperirea nu-i va folosi la nimic și coboară peste ea lespedea de ape, care o va ascunde ochilor omenești pe vecie.

A doua zi, în cerul disonant și cinic al eroilor petroliferi, se adaugă, spre indu-

rerarea lectorilor, și glasul lui Zaharia Duhu, convertit la noua religione.

Credincios filosofiei din «Intunecare», d. Cezar Petrescu coboară și în acest nou roman flamura desnădejdei peste ultima frază, lăsând pe cetitor, agățat de ginginea neantului...

Romanul se înfățișează sub aceleași aspecte de mare anvergură. Din amănuntele lui, bine întocmite în scene sesizante, se desface o atmosferă proprie acțiunii, întovărășind-o nedesmițit.

Se înțelege că rostul din urmă al romanului va fi definit atunci când el își va lua locul în trilogia anunțată.

G. Lesnea. *Veac tânăr. Poezii. Iași „Viața Românească” 107 pag. lei 60.*

Cunoaștem mai de mult poezia plină de miez a tânărului poet eșean. Dela început poezia d-sale s'a caracterizat printr'o factură precisă, o limbă clară și corectă și printr'o rețineră de avânt. Volumul de față e o dovadă vie a acestor caracteristice.

Din chiar poezia care deschide volumul aflăm izvorul din care purcede ea:

*Sunt împleri de grai
Cuvinte de hrisoave și sunete de rai,
Cimilituri din gura glumețului norod,
Orații vechi de nuntă și stihuri de prohod...*

Mănăstirile, în preajma cărora «amurgul se strecoară ușor, ca un alint», sunt locașurile îndrăgite de poet. Acolo, penelul poetului pictează, cu oarecare pornire de satiră și de ironizare, câteva siluete de monahi ispițiți tare, de laice vedenii; iar fratele clopotar, îi prilejuește o apocaliptică viziune.

...Și-un frate se frământă cu rasa
descheiată

*De par'că cu frânghia ar ține strâns de tot
Clopotnița o fiară de larmă nspăimântată,
Să n'o pornească razna, cu clopote cu tot.*

Tot prin preajma acestor lăcașuri, poetul întâlnește duhul voevozilor și arcașilor de odinioară. Ades, stând în biserică goală de închinători, i se pare că pe bătrânul preot care slujește la altar, îl ascultă numai «voevodul cu neamurile lui», zugrăviți pe pereți.

Priveliștele acestui pământ al nostru, prilejuesc d-lui G. Lesnea, poezii ca «Di-

mineața», care ni se pare, una din cele mai isbutite din volum.

*Pe drum un car se ține, țipând, de boii grei,
Ce trag pieptiș pământul și zarea după ei*

Cu tâlpile crăpate, cărarea s'a oprit

Vin caii din ceauri cu nopțile pe crupe

Un drum ce sue dealul se mântue în cer...

Trăsături largi, ale unui penel mănuit de un pictor dăruit de Dumnezeu.

Chiplul lui Ștefan cel Mare stă cu drag în calea poetului, care-i închină câteva sonete de un caracter păgân.

De altfel, una din notele acestei poezii este tocmai erudităea ei păgână. Chiar când inspirația se apropie de altarele străvechi, sufletul poetului rămâne pe meleagul unui scepticism bine fixat. E, poate, unul din defectele acestei poezii. În acel trecut al nostru a fost multă frământare de suflet din care șuvoae de credință curată, adesea ori au făsnit.

O altă serie de poezii care închid volumul au un caracter de actualitate. Ele însă contrastează disonant cu acele dela început, printr'o nefirească notă de tristețea și chiar de dezolare.

Așa cum se prezintă, volumul d-lui G. Lesnea dovedește un talent frust și puternic care se face crainicul unui «veac tânăr», de la care neamul are multe de așteptat.

Țara Bârsei. — „Astra” Brașov. An. III, Nr. 1.

D. profesor A. Banciu din Brașov face o bună lucrare românească, redactând și promovând o revistă atât de interesantă, ca «Țara Bârsei».

E rezolvată, de-o bucată de vreme, problema revistelor cu caracter regional. Mai toate marile noastre despărțiminte regionale își au organele lor de respirație culturală și literară. Prin nota lor specifică, ele contribuiesc nespus de mult la alcătuirea fizionomiei spirituale a întregului nostru neam. O unitate țesută din varietate, este una din cele mai temeinice și mai pitorești din câte pot fi. Spiritul unei obștini strălucește mai cu deosebire prin diversitatea componentelor lui. Lumina albă, doar, ce e alta decât contopirea întregului spectru solar?

Așa că, vechile învinuiri și neintemeiatele atacuri împotriva regionalismului cultural, au căzut, respinse de duhul cel viu al vieții naționale, care, singur are dreptate în această materie.

«Țara Bârsei», ca și «Arhivele Olteniei» sau acele ale «Dobrogei», se înfățișează compactă și interesantă.

În afară de un material oarecum mai general, reținem din acest număr două articole cu caracter strict regional: Observațiuni morfologice în regiunea Brașovului de d. N. Orghidan și Brașovul în poezia populară de d. I. Mușlea.

Primul este continuarea unor articole precedente și este însoțit de-o hartă și de câteva clișee ale regiunii.

În cel de-al doilea, d. I. Mușlea găsește că pricina pomenirii Brașovului în poezia populară, ar fi vechimea comerțului brașovean în întreaga țară. De sigur că ipoteza are toate șansele de a fi dreaptă. Marile drumuri comerciale au fost totdeauna și făgăsele poeziei populare. Păcat că pe lângă valoarea lor documentară, crâmpelele de poezii prezentate nu au și una literară mai deosebită.

Revista se completează cu dări de seamă și recenzii. **Al. L. M.**

INSTITUȚII DE CULTURĂ

DIRECȚIA EDUCAȚIEI POPORULUI

Este o creațiune oficială care ridică cultura la rangul unui drept și-al unei datorii pentru Stat. Statul intră în rândul celor ce împrăștie cultura, o ajută să se producă și veghează asupra activității de ori unde, ca nu cumva această cultură să fie deturată de la adevăratul ei rol și să ducă astfel la rătăcirii.

Vremurile actuale cer puternic, fără pierdere de timp, luminarea maselor cari trăesc în mizerabile condiții fizice și sufletești. Lumina trebuie primită ori de unde vine.

Din această idee și din răsunetul nevoilor și în inima Statului s'a creat în cadrul departamentului Muncii, Sănătății și Ocro-

șirilor sociale, pentru educația integrală a maselor, Direcția Educației Poporului. Statul privește opera de educație și cultură a mulțimii ca o adevărată ocrotire socială.

El intră în luptă ca sprijinitor și colaborator al tuturor cății se silesc să ridice masele la înălțimea chemărilor.

Statul colaborează cu organizațiile particulare de cultură cari în acțiunea de propagandă nu sunt stingherite de nimeni.

Direcția Educației devine punctul concentric al tuturor sfortărilor de cultură, oficiul de informație și călăuzire pentru tot ce privește această grijă și preocupare de sufletul și traiul celor mulți.

Organizată legal, Direcția are 3 preocupări: 1) *spectacolele* (teatre, opere, varieturi, cinemetograf și radio) 2) *educația fizică și turismul* și 3) *propaganda culturală*.

Prin bugetul de azi ea a rămas fără mijloace. Păstrându-se prevederile pentru teatre și opere, propaganda a pierdut prin buget, tot.

Aceasta nu împiedică acțiunea de orientare a Oficiului. Direcția așteaptă colaboratorii ei la sate. În fiecare comună ea se silește să aibă, dintre învățători și preoți, mai ales, un „membru corespondent onorific“ care să informeze Direcția despre viața satului și să transmită în sat gândul și așteptările centrului.

Direcția se silește să creeze în fie care sat un *cămin cultural* care să continue social școala și să țină masele în necontenit contact cu binefacerile culturii. Ea dă celor ce vor să lucreze „Statute“ pentru organizare, deslușiri și indică pentru o metodică muncă în cămin „Cartea misionarului“.

Ținând seamă că problema folklorului e tot mai acută, indeamnă la colectarea sufletului care a fost al acestei nații. Dă

pentru această recoltă, chestionarele ei: unul de folklor și altul de anchetă socială. Direcția Educației vine astfel într'ajutorul „Arhivei de folklor“ creată la Cluj de către Academie, pe lângă Muzeul limbei române.

Direcția infățișează forme de cultură la noi și dă sugestii și orientări în lucru printr'o revistă lunară de cultură „Boabe de grâu“.

O „ambulanță culturală“ va pleca de cum vor înflori pomii, pe drumuri de țară, către sate și târguri, ducând acolo cu sufletul unui grup misionar, cartea potrivită, filmul educativ și cuvântul de departe venit prin radio, pe căile aerului.

